

Î N C H E I E R E

15 martie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu
Sveatoslav Moldovan
Mariana Pitic

examinând, fără înștiințarea participanților la proces, chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Moroșan Gheorghe,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Moroșan Gheorghe împotriva Consiliului raional Drochia cu privire la constatarea faptului cu valoare juridică, revendicarea costului bunurilor confiscate în rezultatul represiunilor politice și încasarea prejudiciului moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 02 aprilie 2013, prin care a fost admis apelul declarat de către Consiliul raional Drochia și modificată hotărârea Judecătoriei Drochia din 30 august 2012 în parte, în rest, hotărârea primei instanțe a fost menținută,

c o n s t a t ă :

La 17 februarie 2012, Moroșan Gheorghe a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului raional Drochia cu privire la revendicarea costului bunurilor confiscate în rezultatul represiunilor politice și încasarea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii reclamantului Moroșan Gheorghe a indicat că prin sentința Judecătoriei populare a raionului Zgurița din 17 august 1948, Moroșan Vasile a fost condamnat, în temeiul art. 58¹ alin. (2) Cod penal al RSSU, la 8 ani privațiune de libertate, cu interdicția în drepturi pe un termen de 3 ani și confiscarea averii personale.

Prin decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 03 mai 2011, a fost admis recursul în anulare declarat de către adjunctul Procurorului General – Igor Serbinov, casată sentința Judecătoriei Populare a raionului Zgurița din 17 august 1948 și încetat procesul penal în privința lui Moroșan Vasile pe motiv că faptele condamnatului nu întrunesc elementele infracțiunii, cu dispunerea reabilitării acestuia.

Susține că la 10 mai 2011, Curtea Supremă de Justiție i-a eliberat certificatul de reabilitare în privința tatălui său Moroșan Vasile.

Indică reclamantul, că tatăl său Moroșan Vasile, a.n. 1901, originar și locuitor al s. Popeștii de Sus, r-ul Drochia a decedat la 13 februarie 1992, fapt ce se confirmă prin certificatul de deces seria DC-IV nr. 1019653 eliberat la 14 februarie 1992 de către Oficiul Stare Civilă Drochia, iar la 01 decembrie 2011 i-a fost eliberat certificat de calitate de moștenitor al averii tatălui său, autentificat notarial sub nr. 22549 de către notarul public Maria Mazur.

Însă, toată averea de care dispunea Moroșan Vasile, situată în s. Popeștii de Sus, r-ul Drochia, a fost confiscată încă în anul 1948, iar bunurile imobile sunt distruse.

Menționează că după reabilitarea tatălui său - Moroșan Vasile, bunurile confiscate nu i-au fost restituite și Comisia raională Drochia pentru problemele victimelor represiunilor politice și compensarea averii confiscate, examinând cererea sa, i-a refuzat să-i compenseze contravaloarea averii confiscate ilegal în sumă de 94.505 lei.

Totodată, afirmă că prin procesul-verbal al ședinței comisiei speciale de pe lângă Primăria s. Popeștii de Sus, r-ul Drochia din 05 august 2011, au fost aprobate în calitate de dovezi declarațiile martorilor: Gavoaza Vasile, Arama Grigore, Bulgaru Ion, Arama Vasile privind constatarea averii lui Moroșan Vasile, victimă a represiunilor politice, conform cărora averea lui Moroșan Vasile supusă confiscării a fost constituită din: casă din chirpici, cu suprafața de 9 m.p. × 11 m.p., acoperită cu tablă albă, 7 uși și 7 geamuri în valoare de 18.853 lei; sarai din piatră cu suprafața de 30 m.p. × 5 m.p., acoperit cu oale în valoare de 21.364 lei; beci din piatră cu suprafața de 5 m.p. × 6 m.p. în valoare de 7.199 lei; o pereche de cai și o căruță în valoare de 25.200 lei; moară în valoare de 3.958 lei; motor cu ardere internă în valoare de 5000 lei; dulap (garderobă) în valoare de 2400 lei; 2 mese mari de 7 m în valoare de 4.640 lei; 4 covoare moldovenești în valoare de 7.600 lei; 4 perne mari în valoare de 480 lei; ladă pentru îmbrăcăminte în valoare de 760 lei și 10 ha de pământ.

Indică că toate prețurile au fost stabilite conform rapoartelor de evaluare întocmite de către Camera de Comerț și Industrie, filiala Soroca și de către Oficiul Cadastral Teritorial Drochia.

De asemenea, invocă reclamantul că potrivit datelor din Registrul de evidență a gospodăriilor pentru anii 1947-1949, după gospodăria lui Moroșan Vasile erau înregistrate 10 ha de pământ, o casă din anul 1937 și un sarai din anul 1938, un plug din fier, o boroană din lemn cu colți din fier și 2 oi.

Astfel, cere Moroșan Gheorghe încasarea din contul bugetului raional Drochia în beneficiul său sumei de 94.505 lei cu titlu de compensație bănească pentru bunurile confiscate în urma represiunilor politice și 100.000 lei cu titlu de pagubă morală, precum și 212 lei cu titlu de cheltuieli pentru efectuarea expertizelor privind evaluarea bunurilor.

Pe parcursul examinării pricinii reclamantul Moroșan Gheorghe și-a modificat pretențiile din acțiune, solicitând constatarea faptului cu valoare juridică precum că la 17 august 1948 în gospodăria lui Moroșan Vasile situată în s. Popeștii de Sus, r-ul Drochia au existat următoarele bunuri, confiscate în temeiul sentinței Judecătoriei populare a raionului Zgurița din 17 august 1948: casă din chirpici, cu suprafața de 9 m.p. × 11 m.p., acoperită cu tablă albă, 7 uși și 7 geamuri în valoare de 18.853 lei; sarai din piatră cu suprafața de 30 m.p. × 5 m.p., acoperit cu oale în valoare de 21.364 lei; beci din piatră cu suprafața de 5 m.p. × 6 m.p. în valoare de 7.199 lei; o pereche de cai și o căruță în valoare de 25.200 lei; moară în valoare de 3.958 lei; motor cu ardere internă în valoare de 5000 lei; dulap (garderobă) în valoare de 2400 lei; 2 mese mari de 7 m în valoare de 4.640 lei; 4 covoare moldovenești în valoare de 7.600 lei; 4 perne mari în valoare de 480 lei; ladă pentru îmbrăcăminte în valoare de 760 lei și 10 ha de pământ, cu costul de 13.042 lei pentru 1 ha, conform certificatului nr. 85 din 28 mai 2012 eliberat de către OCT Drochia, filiala ÎS "Cadastru". De asemenea, a mai cerut reclamantul încasarea din contul bugetului raional Drochia în beneficiul său sumei de 100.000 lei cu titlu de prejudiciu moral în urma represiunilor politice ce au fost supus tatăl său, precum și 212

lei cu titlu de cheltuieli pentru efectuarea expertizelor și 2400 lei cheltuieli de asistență juridică.

Prin hotărârea Judecătoriei Drochia din 30 august 2012, acțiunea a fost admisă în parte, fiind constatat faptul cu valoare juridică că la 17 august 1948 în gospodăria lui Moroșan Vasile, tatăl lui Moroșan Gheorghe, situată în s. Popeștii de Sus, r-ul Drochia, au existat următoarele bunuri, confiscate în temeiul sentinței Judecătoriei populare a raionului Zgurița din 17 august 1948: casă de locuit, cu construcțiile accesorii, situată în s. Popeștii de Sus, r-ul Drochia în valoare de 47.425 lei; 8,45 ha teren agricol - 110.204,90 lei; moară - 1000 lei; motor cu ardere internă - 5000 lei. În rest, pretențiile ce se referă la celelalte bunuri, indicate în cerința de constatare a faptului cu valoare juridică, au fost respinse. La fel, au fost respinse pretențiile lui Moroșan Gheorghe privind încasarea sumei de 100.000 lei cu titlu de prejudiciu moral. A fost considerată ca fiind depusă în termen cererea lui Moroșan Gheorghe și încasată din contul bugetului raional Drochia în beneficiul reclamantului suma de 163.629,90 lei cu titlu de compensație pentru bunurile scoase ilegal din posesia tatălui său Moroșan Vasile, victimă a represiunilor politice și 3214 lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

Prima instanță și-a motivat soluția prin faptul că reclamantul Moroșan Gheorghe a prezentat probe concludente și pertinente doar în partea constatării faptului cu valoare juridică și încasării din contul bugetului raional Drochia în beneficiul lui sumei de 163.629,90 lei cu titlu de compensație bănească în rezultatul confiscării ilegale a averii personale a tatălui său - Moroșan Vasile, victimă a represiunilor politice, constituită din costul de piață a imobilului, cu construcțiile accesorii situată în s. Popeștii de Sus, r-ul Drochia - 47.425 lei; 8,45 ha teren agricol (1 ha × 13.042 lei) - 110.204,90 lei; moară - 1000 lei și motor cu ardere internă - 5000 lei.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 02 aprilie 2013, a fost admis apelul declarat de către Consiliul raional Drochia și modificată hotărârea Judecătoriei Drochia din 30 august 2012, în partea încasării valorii prejudiciului material și cheltuielilor de judecată, fiind micșorată suma compensației bănești de la 163.629,90 lei până la 53.425 lei și suma cheltuielilor de judecată de la 3.214 lei până la 991 lei, în rest, hotărârea primei instanțe a fost menținută.

Instanța de apel a considerat că soluția primei instanțe în partea încasării din contul bugetului raional Drochia în beneficiul lui Moroșan Gheorghe sumei de 110.204,90 lei, costul a 8,45 ha de teren agricol, este eronată, deoarece contravine prevederilor art. 12 alin. (2) din Legea nr. 1225 din 08 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, care expres stipulează că nu se restituie terenurile, pădurile, plantațiile multianuale, obiectivele scoase din circuitul civil, precum și alte bunuri confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesie din considerente ce nu au legătură cu represiunile politice, fiind exclusă această sumă din totalul sumei valorii bunurilor confiscate, cu modificarea hotărârii primei instanțe în această parte prin micșorarea cuantumului compensației bănești de la 163.629,90 lei până la 53.425 lei.

De asemenea, instanța de apel, prin prisma art. 90 alin. (1) lit. i) și art. 94 alin. (1) CPC, a modificat și cuantumurile cheltuielilor de judecată de la 3.214 lei până la 991 lei.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 24 iulie 2013, recursul declarat de către Consiliul raional Drochia împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 02 aprilie 2013, a fost considerat inadmisibil.

La 18 noiembrie 2016, Moroșan Gheorghe a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, iar la 24 noiembrie 2016 recurentul a depus supliment la cererea de

recurs, solicitînd repunerea recursului în termen, admiterea acestuia, casarea deciziei Curții de Apel Bălți din 02 aprilie 2013, cu menținerea hotărârii Judecătoria Drochia din 30 august 2012, pe care o consideră legală și întemeiată.

În susținerea recursului Moroșan Gheorghe a indicat că soluția instanței de apel privind micșorarea sumei compensației bănești în rezultatul confiscării ilegale a averii personale a tatălui său - Moroșan Vasile de la 163.629,90 lei până la 53.425 lei și cheltuielilor de judecată de la 3.214 lei până la 991 lei, este vădit eronată, avînd în vedere faptul că la actele pricinii se atestă suficiente probe concludente că până la momentul arestării tatălui său, acesta avea în proprietate o casă de locuit, cu construcții auxiliare, sarai, beci, motor, moară și 8,45 ha de pămînt.

Declară că potrivit Raportului de evaluare al proprietății imobiliare întocmit de către OCT Drochia, imobilul situat în s. Popeștii de Sus, r-ul Drochia a fost estimat în mărime de 47.425 lei, iar potrivit certificatului nr. 87 din 28 mai 2012, prețul normativ al 1 ha de teren agricol în s. Popeștii de Sus, r-ul Drochia, cu bonitatea medie de 70 baluri, constituie 13.042 lei, respectiv suma de 110.204,90 lei, costul terenului agricol cu o suprafață de 8,45 ha, a fost justificată și corect încasată de către prima instanță în beneficiul lui.

De asemenea, a indicat recurentul că a omis termenul de atac a deciziei Curții de Apel Bălți din 02 aprilie 2013 din motivul înrăutățirii stării sănătății sale, precum și din necunoașterea legislației în vigoare.

La 30 ianuarie 2017, în adresa intimatului Consiliul raional Drochia a fost expediată copia recursului declarat de către Moroșan Gheorghe, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

La 23 februarie 2017, Consiliul raional Drochia a depus referință, solicitînd respingerea recursului declarat de către Moroșan Gheorghe împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 02 aprilie 2013, ca fiind depus cu încălcarea evidentă a termenului legal prevăzut de art. 434 CPC, precum și fără a indica vre-un motiv justificativ, cu anexarea probelor concludente și pertinente în vederea argumentării omiterii acestuia.

Examinînd temeiurile recursului în raport cu materialele pricinii civile și obiecțiile expuse în referința depusă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Moroșan Gheorghe este inadmisibil, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 433 lit. b) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434.

Conform art. 434 CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul declarat de către Moroșan Gheorghe urmează a fi considerat inadmisibil din motiv că este depus cu omiterea termenului de declarare a recursului prevăzut de art. 434 CPC.

Materialele cauzei relevă cu certitudine că copia deciziei Curții de Apel Bălți din 02 aprilie 2013 a fost expediată în adresa recurentului Moroșan Gheorghe prin scrisoare recomandată încă la 22 aprilie 2013 și recepționată personal de către acesta, contra semnătură, la 25 aprilie 2013, fapt ce rezultă din avizul poștal de recepție (f.d. 168-169).

Însă, recurentul Moroșan Gheorghe abia la 18 noiembrie 2016, cu omiterea evidentă a termenului legal prevăzut de art. 434 CPC, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, adică aproximativ peste 3 ani, 6 luni și 25 de zile.

Se reține că termenul-limită de 2 luni prevăzut de art. 434 CPC, este un termen de decădere și nu poate fi restabilit prin prisma prevederilor art. 116 CPC.

În acest sens, nu poate fi reținut drept temei al admisibilității recursului argumentul lui Moroșan Gheorghe precum că a omis termenul de declarare a recursului din motivul înrăutățirii stării sănătății sale, precum și din necunoașterea legislației în vigoare, or, recurentul, începând cu 25 aprilie 2013 până la 25 iunie 2013, a dispus de suficient timp de a-și valorifica dreptul de atac în ordine de recurs împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 02 aprilie 2013.

Cu atât mai mult că, recurentul în cadrul examinării pricinii în ordine de apel a fost reprezentant de către avocatul Svetlana Popovschi, cu care avea încheiat contract de asistență juridică din 11 decembrie 2012 și care a fost prezentă în cadrul ședinței de judecată a instanței de apel din 02 aprilie 2013, când a fost pronunțat dispozitivul deciziei recurate (f.d. 158, 160).

Afară de aceasta, instanța de apel prin scrisoarea recomandată nr. 8379 din 22 aprilie 2013, a expediat copia redactată a deciziei Curții de Apel Bălți din 02 aprilie 2013, inclusiv și în adresa avocatului recurentului Moroșan Gheorghe – Svetlana Popovschi, care a fost recepționată de către ultima la 26 aprilie 2013, fapt ce rezultă din avizul poștal de recepție (f.d. 168, 171).

Prin urmare, se atestă cu certitudine că prezentul recurs a fost depus de către Moroșan Gheorghe în afara termenului prevăzut de lege, acesta fiind unul de decădere și nesusceptibil restabilirii, ceea ce condiționează declararea recursului ca fiind inadmisibil.

Alte argumente invocate în recursul declarat de către Moroșan Gheorghe nu au relevanță, deoarece nu justifică în nici un mod omiterea termenului de depunere a cererii de recurs și urmează a fi respinse.

Se reiterează că o astfel de soluție este compatibilă cu respectarea standardelor înserate în Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată, chiar și cu o singură zi, a termenului pentru exercitarea recursului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise în instanțele de fond și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

În susținerea opiniei enunțate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție invocă și hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în speța Ponomaryov contra Ucrainei din 03 aprilie 2008, definitivă din 29 septembrie 2008, unde se notează că, deși în speță nu era vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși, reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o soluție care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că recurentul a depus cererea de recurs cu omiterea evidentă a termenului de declarare a recursului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la

concluzia că în temeiul art. 433 lit. b) CPC, recursul lui Moroșan Gheorghe urmează a fi considerat ca inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 269-270, art. 431 alin. alin. (1) și (2), art. 433 lit. b), art. 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Recursul declarat de către Moroșan Gheorghe, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Sveatoslav Moldovan

Mariana Pitic